

Guia per a la conducció de grups de conversa

Millorar la parla

Promoure la cohesió social

Donar a conèixer el país

Justificació

Aquesta guia ha estat elaborada per dotar les persones conductores de **grups de conversa** de recursos per dur a terme les sessions. Les orientacions segueixen els temes de diàleg del *Manual per a grups de conversa*, del projecte Xerrem.

El **projecte Xerrem** és una activitat de la CAL (Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana) dedicada a organitzar i coordinar grups de conversa en territoris de parla catalana, destinats a persones que volen millorar l'ús del català parlat. Una activitat de voluntariat i gratuïta.

Edita:

CAL – Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana
c. Olzinelles, 118
08014 Barcelona
Tel. 934159002
www.cal.cat
xerrem@cal.cat

Autor:

Jordi Esteban Calm

Col·laboradors:

Mercè López
Eulàlia Quintana
Isidre Pérez
Martí Sugranyes

© Jordi Esteban Calm pel text

© Miquel Esteban Poblador per les il·lustracions

Imatges amb llicència Creative Commons per a ús comercial, extretes de www.flickr.com.

Guia per a la conducció de grups de conversa

Projecte Xerrem
Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana

Salutació

Benvolgut voluntari, / Benvolguda voluntària,

Et donem la benvinguda al projecte Xerrem de la CAL, la Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana.

Comptem que assumeixes el compromís d'acompanyar durant un temps, com a ciutadà o ciutadana, persones interessades a iniciar-se o a millorar en la parla del català, i que ho vols fer creant uns entorns en què aquestes persones puguin parlar força, ajudar-se mútuament i rebre indicacions teves perquè aconseguixin, paulatinament, un nivell més alt de competència.

L'objectiu principal del projecte és precisament aquest: estirar de la llengua la gent que vol practicar el català i ajudar-la a fer-ho millor. També tenim com a fites aconseguir una relació cordial i enriquidora entre gent diversa i difondre referents de catalanitat entre els assistents, atès que llengua i país són indestriables.

Els conversadors que acudeixen als grups Xerrem disposen d'un dossier, el *Manual per a grups de conversa*, amb una munió de preguntes sobre temes de la vida quotidiana que els han d'impulsar a xerrar de manera desinhibida i d'acord amb el grau de domini que tenen. És dossier complementat amb un seguit de recursos i activitats posats al seu abast perquè els facin servir tant corporativament com de forma individual, i orientats, tots, a comprendre i a parlar.

Aquesta guia vol facilitar-te la conducció de les sessions de conversa. Et caldrà tenir al davant el *Manual* esmentat per seguir les indicacions que s'hi fan. Comptem amb tu per anar millorant i ampliant el ventall d'activitats i motius de conversa que hi trobaràs. No dubtis a posar-te en contacte amb la CAL per fer-nos suggeriments en aquesta direcció.

Estem segurs que l'experiència que iniciis serà de gran utilitat per als ciutadans que volen fer del català, també, la seva llengua, que serà per a tu un enriquiment personal tant pel que rebràs d'ells i com pels fruits que donarà la teva generosa dedicació, i que constituirà per a tots plegats, guies i assistents, una trobada de ciutadans disposats a escriure junts una nova història, més plena i engrescadora, per al nostre país.

Salutacions cordials de l'equip gestor del projecte.

Barcelona, setembre de 2013

Xerrem, un projecte de la CAL

Què és la CAL?

La Coordinadora d'Associacions per la Llengua catalana (CAL) va néixer el 23 d'abril de 1996 amb la voluntat de fer un treball de xarxa entre associacions i persones a títol individual d'arreu del país, que volguessin implicar-se en un projecte basat en tres grans objectius:

- Garantir un futur digne per la nostra llengua, tot reivindicant polítiques actives que en promoguin l'ús social i n'afavoreixin la plena normalització. I, paral·lelament, incidir en la presa de consciència de la gent respecte d'aquest fet.
- Acabar amb el menysteniment de la nostra cultura i, per tant, presentar-la arreu del món com el que és: una cultura innovadora, integradora i desacomplexada.
- Reclamar el reconeixement de la unitat i l'oficialitat de la llengua catalana en tot el seu territori: de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó.

La CAL es vertebrava en nuclis territorials des d'on es pot actuar de manera més directa mitjançant actuacions adreçades a cada lloc concret. Actualment hi ha 21 nuclis constituïts arreu dels Països Catalans, però la majoria es concentra en el Principat de Catalunya. A més a més, avui ja són més de 600 les persones sòcies de l'entitat.

Les nostres eines de treball són la mobilització i la conscienciació de la població mitjançant activitats adreçades a promoure la nostra cultura i llengua. Pretenem que la gent gaudeixi d'una normalitat catalana, i a la vegada, s'adoni de la seva necessitat. Així doncs, mitjançant aquest discurs volem fer veure a les persones l'anormalitat —no només cultural i lingüística— en què vivim.

Què fa?

Aquests objectius es materialitzen en l'actualitat en projectes com ara el Correllengua, els Premis Joan Coromines, el projecte Xerrem, la revista l'Escletxa, les iniciatives des nuclis locals, les campanyes a favor del català, etc.

En el projecte Xerrem hi participen gairebé dos centenars de persones voluntàries que treballen en un centenar d'espais cedits per institucions i col·lectius, i atén unes vuit-centes persones interessades en la pràctica del català oral.

Base metodològica del projecte Xerrem

El projecte Xerrem...

*... facilita un **aprenentatge informal** de la llengua*

L'aprenentatge informal és el que s'obté mitjançant les activitats de la vida diària relacionades amb el treball, la família o el temps lliure. No està estructurat i habitualment no condueix a l'obtenció de cap títol. La nostra activitat és la conversa.

*... promou **converses de relació social***

Són les que no tenen més objectiu que la bona entesa entre persones i en els quals els conversadors, per una banda, exterioritzen el que experimenten, coneixen, recorden, saben i pensen, i per l'altra, s'interessen pel que experimenta, coneix, recorda, sap i pensa la gent amb qui parla.

*... compta amb l'**aprenentatge horitzontal i cooperatiu***

Per això sovint les converses que es generen no són conduïdes ni moderades pels monitors: els conversadors, agrupats en petits grups, parlen amb llibertat entre ells i aprenen els uns dels altres.

*... introdueix les converses amb **preguntes/motor***

Fer preguntes és la manera més habitual d'engegar i mantenir converses informals. El manual de conversa en proposa prop de mil.

*... possibilita la **simultaneïtat de nivells de competència***

Les preguntes s'estructuren en cinc nivells de complexitat discursiva creixent, cosa que permet agrupar els conversadors segons la seva competència: inicial (començar a parlar), mitjana (llançar-se i ser més fluids) i avançada (millorar).

*... proposa **temes de la vida quotidiana***

Les converses giren a l'entorn de qüestions no compromeses, habituals i de les quals tothom pot dir alguna cosa: temes relatius a la pròpia persona, l'entorn humà i físic, les necessitats més compartides i els interessos culturals més comuns.

*... fomenta el **diàleg assertiu***

Els conductors dels grups de conversa estan amatents a fer que hi hagi implicació dels conversadors per superar inhibicions bloquejadores i que es practiqui l'assertivitat per desactivar possibles agressions verbals.

*... vincula **llengua i país***

Els conductors dels grups aporten referents de catalanitat vinculats als temes de conversa proposats i ajuden així a percebre la llengua catalana en el seu entorn propi: històric, cultural, paisatgístic, patrimonial, etnològic, etc.

*... crea **cohesió social** entre gent diversa*

L'única condició que agrupa els conversadors és l'interès per parlar català i millorar-ne la competència. Això fa que es puguin trobar persones d'edat, procedència i cultura ben diversa i que, en conversar de qüestions comunes a la condició d'humans, s'hi conreï fàcilment riquesa informativa, coneixement intercultural i força comunicació interpersonal.

*... es duu a terme amb **voluntariat no professional***

La funció principal dels guies, a banda de conduir les sessions, consisteix a mostrar als conversadors com es diuen les coses en català i no tant per què es diuen així: no són ensenyants professionals de la llengua, sinó bons usuaris.

Què és i no és el projecte Xerrem

El projecte Xerrem ofereix trobades en espais d'ús públic a persones que tenen l'expectativa de parlar en català i ser ajudats a desinhibir-se, ser més àgils o millorar. Es duu a terme mitjançant sessions conduïdes per persones voluntàries que tenen la missió de **facilitar pràctiques de conversa** entre els assistents i **assessorar**-los perquè avancin en fluïdesa i correcció. Els voluntaris poden ser més d'un i el projecte els dota d'amplis recursos per dur a terme amb eficàcia les sessions. En poden treure profit persones amb diferents nivells de competència. Són grups de conversa.

No és missió dels voluntaris:

Ensenyar, és a dir, destinar temps i exercicis a explicar i treballar qüestions gramaticals o d'escriptura. Les tasques de voluntariat que es fan als grups Xerrem no han de ser alternativa ni competència de l'activitat professional de mestres i professors. I difícilment es podria concebre un grup d'aquestes característiques amb més d'un voluntari. Els grups Xerrem no són classes.

Conduir tertúlies, és a dir, organitzar durant les sessions llargues converses reals, amb tots els assistents junts, sobre temes d'actualitat. Hi haurà assistents que no s'hi sentiran còmodes pel constrenyiment a parlar de temes opinables, poc familiars o fins i tot desconeguts, o per considerar-se amb poca competència lingüística per intervenir, i desistiran d'assistir-hi. La persona voluntària —a qui caldrà preparar nous centres d'interès per a cada sessió— no podrà fer la funció d'assessora mentre dirigeix activament la trobada i no serà oportú que faci correccions enmig d'un diàleg viu entre persones. Amb les tertúlies no es fan pràctiques de conversa —les que permeten alhora parlar i millorar— sinó converses reals que concentren l'atenció solament en el tema. Els grups Xerrem no són trobades d'intercomunicació.

Fer conferències o llargues exposicions temàtiques, per interessants que siguin. Als assistents cal oferir-los facilitats de pràctica de conversa i suggeriments de millora. Les informacions sobre el país cal donar-les de manera planera i senzilla i des de la posició de ciutadans que l'estimen la seva terra, no pas des del rang d'entesos que es dirigeixen a una audiència. Els grups Xerrem no són espais de formació cultural, històrica o política.

Preguntes freqüents

Per a quines persones és aconsellable o no la participació en els grups de conversa?

Els grups de conversa —tal com ho planteja el projecte Xerrem— són idonis per a persones que ja comprenen interlocucions fetes en català, però no s'han atrevit a fer-les-hi (grau inicial), per a les que ja poden parlar però els falta agilitat i bagatge lèxic (grau mitjà), i per a les que tenen prou agilitat parlant, però són conscients de mancances lèxiques i d'estructura de les frases (grau avançat).

No són aconsellables per a persones sense comprensió del català parlat, ni tampoc per a persones que parlen català habitualment, tot i que els calgui polir incorreccions pròpies dels usos socials. Per a les primeres hi ha altres projectes i recursos. Les segones no encaixarien en aquest gènere d'activitat.

És possible atendre persones amb diferent nivell de competència?

Sí. Cada tema de conversa es desenvolupa amb preguntes organitzades en blocs de complexitat progressiva. A l'hora de xerrar, es fan els grups per nivells. Els de nivell més inicial tracten les preguntes dels blocs 1 o del 2, els de nivell mitjà, les del bloc 3, i els més avançats les del 4 o 5.

Hi ha algun criteri que expliqui que una pregunta pertany a un nivell o a un altre?

Sí. Les preguntes que tracten de com és algú o demanen què fa habitualment són de resposta molt fàcil i planera: creen converses expressives. Són del bloc 1

Les preguntes sobre les coses, persones i entorns que coneix no són de resposta gaire complexa: demanen converses descriptives. Són del bloc 2.

Les preguntes sobre fets i històries comporten un cert domini dels temps verbals, però es poden respondre sense complicacions especials: generen converses narratives. Són del bloc 3.

La resposta a preguntes sobre normes, instruccions i consells pràctics és, en general, més aviat complexa: s'impulsen converses instructives. Són del bloc 4.

Les preguntes que reclamen exposar l'opinió poden exigir respostes força llargues i denses per la necessitat de matisar, per la complexitat del tema, per la varietat d'opinions que hi incideixen, etc.: reclamen converses argumentatives. Són del bloc 5.

*Poden ser **espontànies** unes converses que es generen a partir de **preguntes prèviament establertes**?*

Els assistents volen practicar i estan disposats a fer-ho a partir de preguntes. L'espontaneïtat apareix com a fruit de la desinhibició —ja que les preguntes tracten de la quotidianitat, no són compromeses— i de la rapidesa amb què els interlocutors s'impliquen mínimament en els comentaris. El clima tranquil de la conversa els possibilita estar parlant i atendre alhora a la manera de fer-ho, que és el que necessiten.

*Els membres del grup que conversa han de **respondre totes les preguntes del bloc**?*

No necessàriament. Les preguntes es presenten com a motors de diàleg: estan formulades en plural i serveixen perquè s'enceti la conversa. Quan es desenvolupa la conversa pot passar que canviïn de tema o que se'ls 'acabi la corda'. Si canvien de tema, no és cap problema (el més important és parlar). Si es queden en algun moment sense saber què dir, acuden a la pregunta següent.

*Els assistents constituïts en petits grups **necessiten sempre la presència del voluntari o de la voluntària**?*

Per engegar ni mantenir la conversa, els de nivell mitjà o alt no la necessiten tant com els de nivell més baix. Poden estar estones sols, atès que s'afavoreix l'aprenentatge horitzontal i les converses han de ser tan autònomes com sigui possible. El voluntari o la voluntària, però, cal que passi estones amb el grup escoltant la conversa, corregint incorreccions, suggerint formes genuïnes d'expressar-se, afavorint que el temps d'intervenció dels participants sigui equilibrat i resolent els dubtes que es plantegin.

*Convé que els voluntaris o les voluntàries **interrompin les converses per corregir o suggerir formes noves**?*

Sí. Amb mesura, és clar. Durant la pràctica de conversa en petits grups els assistents esperen justament les indicacions de millora que els puguin fer els voluntaris. Les interrupcions es fan en un entorn d'assaig, d'entrenament de conversa; per això hi escauen. Seria diferent si des d'un principi la sessió es plantegés com una conversa real, a l'estil del que succeeix quan acudim a una trobada basada en la comunicació interpersonal: la interrupció és percebuda aleshores com una intromissió, un destorb.

*Si un assistent té un **dubte gramatical**, què han de fer els voluntaris?*

La tasca dels voluntaris és detallar com s'han de dir les coses i no tant per què s'han de dir així. Si el voluntari coneix la resposta, pot donar-li explicacions al terme de la sessió o en un altre moment. Si no, cal orientar-lo cap a recursos que puguin ser-li útils per aclarir dubtes (gramàtiques, consultes a Internet, accés a biblioteques, inscripcions a cursos, etc.).

*Es parla de la conveniència d'aportar **referents de catalanitat** a les sessions. Com es pot fer?*

Una de les tasques importants dels voluntaris és la de fer referència a la realitat dels Països Catalans, sovint desconeguda dels assistents: informar de llocs, recursos, personatges, festes, costums, històries, llegendes... Convé fer-ho sense llargues explicacions, en el moment en què escau fer un comentari i facilitant que els assistents aportin també informacions referides als seus llocs d'origen, tot convertint les informacions en tema de conversa.

*Com es desenvoluparia **una sessió estàndard**?*

Tant els grups que es formen com les persones voluntàries que els condueixen tindran característiques i tarannàs diferents a l'hora de fer les coses. D'una sessió de conversa tots els assistents haurien de sortir amb aquestes experiències positives: haver parlat força, haver millorat en algun aspecte, haver viscut una relació social plaent i haver conegut alguna cosa més del país i dels companys. Si això s'aconsegueix, tant se val com s'hagi desenvolupat la sessió.

Tot seguit es mostra com seria una sessió estàndard i què hi trobareu en la guia en cadascuna de les seves parts.

Com podem treure profit de la guia?

És evident que no és necessari —ni possible, segurament— dur a la pràctica la vintena de suggeriments que hi ha a cada tema. El criteri dels voluntaris i de les voluntàries i l'adequació a les característiques i condicions dels assistents seran el sedàs per fer-ne una bona tria i un motiu clar per cercar nous recursos que donin vida a les sessions.

Rebuda	Durada aprox. 5 minuts
✓ Hi trobareu suggeriments per iniciar la sessió, relacionats amb el tema de conversa del dia.	
Introducció temàtica	Durada aprox. 5 minuts
✓ Hi ha un text relacionat amb el tema, que podria servir d'introducció, si es veu convenient.	
✓ Es fa referència a les paraules i expressions que hi ha al manual. Bon moment per llegir-les i resoldre dubtes de comprensió.	
Converses en petits grups	Durada aprox. 50 minuts
✓ És una informació invariable que remarca la importància de constituir petits grups en cas que el conjunt sigui nombrós (més de cinc persones), formats per assistents de nivell similar. També insisteix en la funció assessora de la persona voluntària.	
Punts d'atenció	Durada aprox. 10 minuts
✓ A l'acabament de la conversa pot ser molt rendible reflexionar conjuntament sobre el que s'ha après, les paraules noves que han sorgit, les dificultats que hi ha hagut, etc.	
✓ Es proposen exercicis senzills per augmentar el bagatge lèxic o fer conscients els aprenents sobre diverses maneres de dir, pròpies del patró expressiu corresponent (1, 2, 3, 4 o 5) i enumerades de manera compendiada en les pàgines 58-62 del manual.	
✓ S'acaba suggerint algun exercici de pronunciació, a partir dels embarbussaments del manual (pàgina 70).	
Lectures	Durada aprox. 10 minuts
✓ Es fa referència a les lectures sobre cada tema del manual: la cançó o el poema i el text literari d'un escriptor o d'una escriptora. Són per llegir, fer llegir i comentar segons les característiques dels assistents, el tarannà de la persona voluntària, el temps disponible, etc. Els voluntaris aporten sovint textos adequats i diferents dels proposats.	
✓ També es fa referència a l'origen de paraules catalanes, l'explicació de les quals és al manual (pàgines 71-79).	
✓ Finalment, es convida a llegir l'acudit relatiu al tema, redactat al manual (pàgines 66-69).	
Referents de catalanitat	Durada aprox. 10 minuts
✓ Es proposa la lectura d'un text explicatiu que acostuma a vincular la realitat dels Països catalans amb el tema específic.	
✓ Es fan indicacions esquemàtiques de referents locals, històrics, de costums, de recursos, etc., que poden ser adequades per comentar durant la sessió.	
✓ És un bon moment per llegir i memoritzar endevinalles (manual, pàgines 83-85), llegir textos breus amb frases fetes (manual, pàgines 87-88), valorar refranys (pàgina 89), etc.	
Activitat de gran grup	Durada aprox. 20 minuts
✓ Sovint és convenient fer alguna activitat de gran grup que treballi algun aspecte de l'oralitat i doni cohesió al conjunt. Se'n proposen diversos a cada tema, però és bo conèixer les propostes completes, organitzades per nivells al final d'aquesta guia (pàgines 74 a 120).	
Comiat	Durada aprox. 10 minuts
✓ Hi ha suggeriments per practicar el català fora de les sessions.	
✓ Es proposa alguna activitat per fer entre sessió i sessió.	
✓ Es recomana anunciar el tema del dia següent perquè els assistents puguin preparar-s'ho o pensar-hi.	

Guia de les sessions

1. Vestits i complements

Motors de conversa (manual, pàg. 8)

1. Per començar a parlar ⇨ Parleu de com sou i què feu.

- Quins són els vostres colors preferits? Hi ha algun color que no portaríeu mai a l'hora de vestir?
- Us agrada fixar-vos en la gent i veure com va vestida?
- Us agrada seguir la moda, o preferiu vestir al vostre aire? Què hi ha de la moda actual que no us agradi?
- Compreu roba cada temporada? Què us estimeu més, canviar molt de vestits o conservar-los molt de temps?
- Teniu costum de mudar-vos, els dies de festa? Us agrada anar mudats o mudades?
- Us fa res portar roba que ja han portat altres persones com ara germans, parents o amics?

2. Per començar a parlar ⇨ Parleu del que coneixeu.

- On guardeu la roba que no és de temporada? A l'armari, en una caixa, en calaixos, en una maleta?
- Quin tipus de roba us poseu normalment durant la temporada d'hivern? I a l'estiu?
- Teniu algun vestit o conjunt per anar a festes o a celebracions de compromís? Podeu explicar-nos com és?
- Al vostre país o a la vostra regió hi ha vestits típics dels dies de festa o propis de balls populars? Com són?
- Sabeu què és un didal? I un trau? I un rodet de fil?
- On esteneu la roba: al terrat comunitari, al balcó, a la terrassa, a la finestra, enlloc?

3. Per llançar-se a parlar ⇨ Parleu del que recordeu.

- Digueu en quines ocasions us poseu alguna d'aquestes coses al cap: barret, gorra, boina, visera, mocador.
- Alguna vegada vosaltres o algun familiar us heu tacat o estripat el vestit en moments compromesos?
- Us han robat o heu perdut roba en viatges, platges, sortides...? Li ha passat això a algun familiar o amic vostre?
- Recordeu alguna anècdota divertida en què intervingui un vestit? Per exemple: no tenir roba apropiada per a una festa, passar calor o fred i no portar la roba adequada, sortir sense adonar-se que es porta una peça del revés, etc.
- Si us agrada disfressar-vos, expliqueu-nos en quines ocasions ho vau fer i amb qui ho fèieu. Recordeu anècdotes interessants de les persones que us disfressàveu?
- Heu portat vestits típics d'alguna festa religiosa o popular (comunió, casament, ball típic, obra de teatre...)?

4. Per parlar millor ⇨ Parleu del que sabeu fer.

- En què us fixeu més a l'hora de vestir-vos? En la comoditat, l'originalitat, la qualitat, la moda, les marques, l'estil propi...?
- Què suggeriu que fem quan anem a comprar roba de vestir? Quedar-nos a la primera botiga que trobem? Acudir a la botiga d'on som clients habituals? Resseguir-ne moltes per comparar preus?
- Com s'ha d'estendre la roba? Què es pot fer per assecar-la en dies humits i plujosos? Ens aconselleu de tenir una màquina assecadora?
- Què ens aconselleu que tinguem al cosidor per cosir estrips, descosits, botons...?
- Quan fa fred, quina roba de llit ens aconselleu d'usar, llençols i mantes o edredons nòrdics? Quins avantatges i quins inconvenients té cada tipus de roba?
- Què s'ha de fer amb la roba usada? Hi ha qui la llença als contenidors. Hi ha qui la dona a familiars i amics. Hi ha qui la regala a organitzacions humanitàries...

5. Per parlar millor ⇨ Parleu del que penseu.

- Seria bo que les botigues de moda femenina oferissin talles més grans de les que normalment ofereixen?
- Què opineu de la llibertat d'anar vestits o despullats en platges, piscines o espais naturals?
- Esteu d'acord que en alguns llocs (sales de festa, hotels, centres...) no s'hi pugui entrar si no es va vestit d'una determinada manera?
- Hi ha escoles on els alumnes o les alumnes han de portar uniforme. Què en penseu? I què en penseu, de les escoles que obliguen a portar bata?
- Esteu d'acord a portar dol (anar vestit de negre perquè s'ha mort un familiar)?
- Es podria destinar la roba usada, més del que es fa actualment, a finalitats socials? Com s'hauria de fer per conscienciar-nos-en? Valoreu positivament les iniciatives solidàries de recollida de roba?

1. Vestits i complements

Paraules i textos per llegir i comentar (manual, pàg. 9)

Les paraules

Què és?	samarreta	calces	mitjons	mitges	arracades
Com és?/Com està?	estrafolari/-lària	virolat/-lada	tronat/-nada	llampant	cordat/-dada
Què es fa?	emprovar	escurçar	estrènyer	rentar	lluir

brusa

faldilla

sabates

mitjons

Les expressions

- ✓ Quedar-se per vestir sants: quedar-se solter.
- ✓ Anar de vint-i-un botó: anar molt ben vestit, endiumenjat.
- ✓ Anar conill: anar sense roba, nu.
- ✓ Canviar de camisa: canviar d'idees.

La cançó. Margarideta (cançó popular)

Margarideta, lleva't de matí; deixa de fer matinada!
Margarideta, lleva't de matí; de seguit vés-te a vestir.
Prou em llevaria jo, si em portava algú sabates;
prou em llevaria jo, que sabates no en tinc, no.

Pere va a la plaça; Pere ja n'hi compra;
Pere ja se'n torna; Pere ja és aquí.
Margarideta, lleva't de matí.

(A les repeticions es canvia la paraula sabates per mitgetes, jaqueta, arracades, faldilles, etc.)

L'escriptor. Feliu Formosa (Sabadell, 1934). La roba estesa

La roba estesa
de la gent pobra
als patis foscos
i als descampats,
coneix l'angoixa
dels dies grisos,
sap l'enyorança
del temps gastat.
Roba cosida
en nits de vetlla,
roba comprada
als encants vells,

roba tenyida
de color negre,
roba arreglada
d'algun parent.
Roba donada
per la gent rica,
roba pispada
d'algun terrat,
roba perduda
i retrobada,
roba heretada
dels avantnats.

Roba enterrada
i ressuscitada,
roba menjada
pels detergents,
roba sargida
i apedaçada,
roba bufada
per tots els vents.
Roba bandera
de causa inútil,
roba cansada
de treballar,

roba que plora
sobre els qui passen,
roba que crida
pels seus forats.
Als patis foscos
dels barris pobres
la roba estesa
va degotant,
coneix l'angoixa
dels dies grisos,
sap l'enyorança
del temps gastat.

L'explicació: la indústria tèxtil a Catalunya

Ja al segle XVIII hi havia a Catalunya una producció important d'indianes, és a dir, de teixits de cotó estampats. Amb la Guerra del Francès i la pèrdua de les colònies espanyoles d'Amèrica es van deixar de fer, fins que a mitjan segle XIX es va endegar l'activitat amb els filats i teixits. Des d'aleshores i fins als anys 80 del segle XX es va estendre pel país la indústria de la roba: els marges dels rius Cardener, Llobregat i Ter es van omplir de colònies tèxtils i ciutats com Terrassa van ser pioneres en la producció de roba i teixits.

On podem anar a visitar robes, teixits i vestits de tota mena i de totes les èpoques? Hi ha el Museu Tèxtil i d'Indumentària de Barcelona; el Museu Tèxtil de Terrassa; el Museu de l'Estampació de Premià de Mar; el Museu Marès de la Punta, d'Arenys de Mar; el Museu de les Puntetes al Coixí, de l'Arboç, al Baix Penedès; i molts més de locals i dedicats a temes específics.

1. Vestits i complements

Guia de conducció de la sessió

Rebuda Durada aprox. 5 minuts

- Observar com van vestits els xerraires (colors, peces de vestir, tipus de teixits...) i aprofitar-ho per anunciar el tema sobre la roba i els vestits.
- Demanar si han acomplert la tasca que se'ls ha encarregat en la sessió anterior.

Introducció temàtica Durada aprox. 5 minuts

- Llegir i comentar breument aquest text sobre la llibertat i el vestit.

Si la llibertat es mesura per la capacitat de decisió, vestir-se deu ser un acte molt i molt lliure: abans de posar-nos un vestit decidim quines parts del cos volem ensenyar, ocultar o dissimular, quina imatge de nosaltres mateixos volem donar, amb quin estil ho volem fer, quins colors triem, amb quins complements ho combinem, quants diners estem disposats a esmerçar-hi... Fins i tot treure's la roba comporta un seguit d'opcions quan, en algunes circumstàncies, ens preguntem per què ho hem de fer, davant de qui, per a què, com...

- Fer referència a les paraules i expressions proposades al manual i resoldre dubtes de comprensió. Atenció als mots: emprovar (≠ provar) i estrènyer (no *apretar).

Converses en petits grups Durada aprox. 50 minuts

- Formar grups de tres o quatre xerraires i convidar-los a conversar a partir de les preguntes del manual, organitzades per blocs. Nivell inicial: blocs 1 o 2. Nivell mitjà: bloc 3. Nivell avançat: blocs 4 o 5.
- Seguir el desenvolupament autònom de les converses per corregir errors, proposar formes genuïnes i resoldre dubtes. Convidar els membres del grup a fer referència, en les converses, al seu país o regió de procedència.

Punts d'atenció Durada aprox. 10 minuts

- Mantenir els mateixos grups i proposar-los que facin atenció a punts concrets de lèxic o d'estructura de frases (punts enumerats al manual a les pàgines 58-62, i a la guia a les pàgines 109-113). Si només hi ha un guia o una guia per a la sessió, seleccionar el nivell més majoritari. Es proposa un exercici per a cada nivell:

Nivell 1: Tenim maneres personals de fer les coses.

Quin punt? *Vocabulari de la roba*

Què? pijama, barret, jersei, banyador, mitjons, guants, cinturó, sabates, samarreta

Com? Pregunteu-los què es posen per cada acció i ajudeu-los si tenen dubtes: anar a dormir, cobrir el cap, no passar fred, banyar-se, cobrir els peus, no tenir fred a les mans, cobrir les cames, subjectar els pantalons, anar ben calçat, jugar a futbol, etc.

Nivell 2: Coneixem moltes persones, llocs, coses...

Quin punt? *Vocabulari: els colors*

Què? blanc, negre, blau, lila, vermell, taronja, groc, marró, verd, rosa...

Com? Feu que observin els objectes de la sala i les robes dels assistents i demaneu que diguin de quin color són.

Nivell 3: Recordem històries, fets, anècdotes...

Quin punt? *Vocabulari: materials de què estan fets la roba i altres productes similars*

Què? llana, cotó, seda, cuir, espart, cànem

Com? Demaneu que diguin peces de roba o similars que estiguin teixides o elaborades amb els materials esmentats. Propostes (segons l'ordre dels materials): jersei, mitjons, brusa, cinturó, espartenyas, corda.

Nivell 4: Som gent experta i sabem fer moltes coses.

Quin punt? *Suggerir o aconsellar una acció* (guia, pàg. 112)

Què? Aniria molt bé que... I si...? Jo, d'ella... Podria... I per què no...? Jo li aconsello que...

Com? Demaneu que donin consells de com vestir-se a una persona que vulgui... esquiar, visitar el Sàhara, usar la piscina pública, banyar-se a la platja, jugar amb la neu, fer bricolatge, collir fruita al camp, anar al liceu.

Nivell 5: Som coherents i tenim la nostra opinió.

Quin punt? *Indicar que es parla amb convenciment* (guia, pàg. 113)

Què? Us ho asseguro. N'estic convençut/-uda. N'estic segur/-ura. És evident. És indiscutible.

Com? Demaneu que expressin el convenciment en respondre aquestes preguntes: És important que infermers i infermeres usin guants quan exploren un cos? Els diables han de portar roba ignífuga quan actuen? Els policies han de d'anar identificats si estan en actiu? Està prohibit anar despullat pel carrer? És convenient que els ciclistes duguin casc? Etc.

- En gran grup, proposar als xerraires una pràctica de pronunciació, tot llegint i repetint un embarbussament (vegeu-los a la pàgina 70 del manual).

Lectures

Durada aprox. 10 minuts

- En gran grup, llegir i comentar el poema o la cançó proposada al manual. Llegir el text literari, comentar-lo i resoldre dubtes de comprensió. Segons el nivell dels xerraires, fer-los lectors dels textos.
- En gran grup, llegir i comentar algun dels textos sobre l'origen de les paraules *roba, pantalons, jersei i leotards*, que trobareu a la secció "Les paraules i els seus orígens" (manual, pàg. 71-79; guia, pàg. 120-128).
- Llegir o fer llegir l'acudit relacionat amb el tema, a les pàg. 66-69 del manual o a les pàg. 115-118 de la guia.

Referents de catalanitat

Durada aprox. 10 minuts

- Llegir i comentar l'explicació que es fa al manual, que relaciona els Països Catalans amb el tema de la sessió: **La indústria tèxtil a Catalunya**.
- Comentar breument algun aspecte que relaciona el tema amb els Països catalans. Per exemple:
 - ✓ *La indumentària festiva, típica de les diferents regions dels Països Catalans.*
 - ✓ *Les fàbriques tèxtils de les conques del Llobregat.*
 - ✓ *Museus per visitar: Museu del Calçat d'Elda (Alt Vinalopó) / Museu Tèxtil i d'Indumentària de Barcelona / Museu Tèxtil de Terrassa / Museu de l'Estampació de Premià de Mar / Museu Marès de la Punta (Arenys de Mar) / Museu de les Puntes al Coixí - l'Arboç (Baix Penedès)*
 - ✓ *Oficis antics: drapaires, parracaires i firaires (els encants...). Parracs usats per a la indústria del paper (Capellades).*
 - ✓ *Les puntes al coixí, una tradició important.*
 - ✓ *Contenidors de roba amb destinació social*
 - ✓ *Normativa sobre nudisme al ajuntaments*

Activitat de gran grup

Durada aprox. 20 minuts

- Triar una de les activitats per fer en grup de les pàgines 75-87 i dur-la a terme. Proposta: Núm. I-2. del nivell inicial: **Objectes perduts**. En comptes de fer-ho amb rellotges es podria fer també amb guants, bufandes...

Comiat

Durada aprox. 10 minuts

- Comentar propostes per aprendre més català i participar en entorns catalans. Vegeu la secció del manual "Català a l'abast" (pàgines 63 -65 del manual). Per exemple: inscriure's a un curs del Consorci per a la Normalització Lingüística (www.cpnl.cat).
- Proposar una tasca específica per fer durant la setmana. Per exemple: trobar paraules que continguin quatre vocals A, com ara *pastanaga* (Solucions: apartava, aclaparar, caravana, etc.)
- Anunciar als xerraires el tema de conversa de la sessió següent per tal que puguin comprendre les preguntes, comprovar si saben les paraules i expressions, i llegir els textos que es proposen.

Aquesta és una mostra del material. Si us interessa consultar el dossier complet, cal que us adreceu a l'adreça de correu electrònic junts@cal.cat o xerrem@cal.cat.

Moltes gràcies.

CAL (Coordinadora d'Associacions per la Llengua catalana)

Carrer Olzinelles, 118

08014 Barcelona

Tel. 93 415 90 02

www.cal.cat

cal@cal.cat

